

kjih je u času poroda barem jedan *nekatolik*, i b) *doraslost bez (van) katoličkog vjerskog odgoja*.²

U slučaju obraćenja takovih osoba mora se dakle njihov bilo civilno bilo nekatoličkim obredom sklopljeni brak s osobom, koja *također* nije bila vezana na crkveni oblik, smatrati *valjanim* u crkvenom pravnom području.

Dr Fr. Herman

SVEUČILIŠTARCI I RAD ZA KATOLIČKU AKCIJU.

U mjesecu travnju t. g. (20. IV. 1941.) održao je sv. Otac papa Pijo XII. veoma poučan i misaon govor članovima talijanske Katoličke Akcije (*adlaborantibus in Actione catholica ex studiorum Italiae universitatibus*). Sv. Otac je u tom govoru napose naglasio potrebu, da se iz redova inteligencije nađe što veći broj onih, koji ozbiljno i duboko shvaćaju potrebe Crkve i vjere u naše vrijeme. Ali ne samo da shvaćaju, nego da *aktivno* zahvate u toliko potreban rad. Sretna zemlja koja među svojom sveučilišnom omladinom ima toliki broj uvjerenih i požrtvovnih duša. Ako svaki pojedinac od njih i ne ostvari u svom kasnijem životu one ideale za koje se danas bori, nema sumnje, da će ipak ostati velik broj pravih, borbenih izgrađenih pojedinaca, od kojih će Crkva i domovina doista imati korist. Sv. Otac je njima dokazivao i dokazao, da se krepost ustrajnosti u dobru uz obilnu Božju pomoć mora osnivati i na prirodnim uvjetima, koje svaki napredak i ustrajan požrtvovan rad iziskuje. To je potrebna naobrazba duha, srca i uma. Mnogi su mladi ljudi otpali od katoličkoga pokreta i ostavili njegove ideale, a s njima i ideale svojih mladih dana samo zato, jer njihovo mladenačko oduševljenje nije imalo znanstvene podloge. Njihov je idealizam bio zgrada sazidana na pijesku. Došli su prvi valovi životnih poteškoća i mladi su se ljudi iznevjerili svojim osnovama, zavjerama, odlukama, koje su nekada s toliko zanosa stvarali.

Zato su te misli sv. Oca i te kako pažnje vrijedne za omladinu svih naroda, pa jamačno ne na posljednjem mjestu i za sveučilišnu omladinu hrvatskoga naroda.

»... Bacite jedan pogled na kulturu visokih škola, vi koji pohađate ili ste pohađali sveučilišne dvorane. Koliko se znanstvenih polja i istraživanja razvilo i proširilo izvan svakoga dodira s katoličkom mišlju, bez ikakova obzira na činjenicu natprirodne objave, šireći se u krugu, ako ne uvijek protuvjerskom, a ono barem, posve nemarnom za vjeru! Otud pogubno otuđivanje ljudskoga duha od kršćanstva kod tolikih

² Smatra se, da je netko odrasao (adolevit) nekatolički, ako poslije sedme godine nije primao katolički vjerski odgoj, nego je nekatolički (od nekatolika) odgojen ili se je sam odnosno od drugih smatrao nekatolikom. (S. Off., 6. Apr. 1859 vd. Gasparri, De matrim., II. 146; Chelodi, Jus matrim., ed. 4., 175).

starijih (»maiores«), koji su zvani da vode svoju braću, da prosvjećuju druge, da na njih misle i da ih vode u životu kroz pogibelji sa svih strana.

Pa ipak: unatoč toga razlaza i stvarno provadane suprotnosti između vjere i znanosti — ne će istina biti zasjenjena niti zbačena sa svoga svijetla prijestolja! Ona je samo svijetlo i prijestolje, istina u nauci, svijetu i životu, jer je trag i odsjev svijetla, nepristupačna ljudskom oku, svijetla u kojem Bog ima svoje prijestolje. Iz toga se izvora svijetla slijevaju u čovjeka kao dva potoka iz svoga izvora: istina razuma (znanost) i istina vjerovanja (vjera).

Vi ste zato tu da ovo svijetlo unesete u mnoga srca, da uspostavite dodir koji je uvelike popustio, a negdje i nestao — između stare vjere i nove znanosti. Vaša je dužnost da danas provodite ono što su nekada provodili Origenes, Justin i drugi kršćanski mislioci na prelomu s grčko-rimskom kulturom: da suvremenom pokoljenju približite, prinesete vječnu istinu, Krista Gospodina! Da izmirite zavađene, a udružite one, koje se međusobno danas više ne razumiju!

Vi to hoćete, znam i priznajem! Ali vi se morate spremiti za borbu. Vaše oružje u današnjoj borbi s neprijateljima kršćanstva mora biti suvremeno. Ono znanje iz pučke škole nedostaje za svladavanje prigovora uzetih iz modernog doba, u izlaganju problema koji su danas na dnevnom redu. Svoje vjersko znanje vam valja produbiti. Vaši razlozi kod uvjeravanja ne smiju biti riječi, lijepe slike, poezija i sl., nego teško oružje logike i povijesti!

Intelektualnom životu ima odgovarati moralni. Pravo učen čovjek bio učitelj, liječnik, pravnik, ne će stajati na visini svoga poziva bez snažna unutrašnjeg života bez osjećaja dužnosti i doista kreposna života. Provodite studentski život s punim elanom, s radošću i društvenošću (»cameratismo«), ali ne napuštajte načela katoličkog morala ni za vlas. Isto tako znajte, da vaš stručni studij nipošto ne će biti manje vrijedan od sprema i sposobnosti drugih. Tek upamtite da površan, diletantski studij nikad ne će donijeti ploda ni koristi ni vama, ni Crkvi ni rodu po vama. Kažem vam: Istina je majka poniznosti i ljubavi. Možda su danas za mnoge ove riječi apsurdne, bez ikakova značenja, ali za vas, katoličke sveučilištarce, one su pune značenja. Danas kad stojimo u ratu valja napose naglasiti pravednost i ljubav: ljubav ni u ratu za čast domovine ne dozvoljava ubijati neđužne, niti preko mjere ugrožavati nekrive! (»Ma la carità benefica com'è, non gode dell' iniquità neppure sui campi di battaglia e nelle vicende più dure. Essa vieta à chi combatte di inferire contro innocenti e di punire oltre i limiti della giustizia...«). Te su dvije kreposti osnovi društvena života. A život se po Božjoj volji ima odvijati putem kreposti, kolikogod to komu zvučilo neprijatno. Gdje nema

poštovanja ni kreposna djelovanja, gdje se zasade katoličkog morala gaze za volju umišljenih zasada, koje se udaljuju od dekaloga i evanđelja — ne može biti sreće ni dobra...»

Sv. Otac je na koncu tom velikom broju omladine iz svih krajeva Italije i svih talijanskih sveučilišta podijelio svoj blagoslov i obodrio ih za daljnju borbu u ovim danima, koje proživljavamo. Govor je donesen u Acta Apostolicae Sedis XXXIII (1941) str. 163 i sl.

A. Ž.

Postupak za razrješenje neizvršene ženidbe. Za to da se takav postupak može započeti i provesti, potrebno je posebno ovlaštenje od sv. Stolice (v. k. 1963 § 1). Ipak su crkveni sudovi u parnicama o nevaljanosti braka poradi zapreke spolne nemoći (v. k. 1068) ovlašteni, da u postupku o nevaljanosti ženidbe ujedno sprovedu i postupak o neizvršenju, kada je ono po srijedi, pa ako u takovoj parnici nije utvrđena nevaljanost ženidbe, ali je dokazano neizvršenje braka, moraju se spisi na molbu bilo koje od stranaka odstupiti S. Kongreg. za Sakramente, koja ih može uzeti bez novoga postupka za podlogu konačnoga rješenja o tom, da li se ženidba kao neizvršena razrješuje oprostom sv. Stolice (v. k. 1963 § 2). Ako takova parnica o nevaljanosti ženidbe poradi zapreke spolne nemoći dođe do S. Rimske Rote, onda prema sadanjoj sudskoj praksi, sam Rotin dekan mimo Kongregacije za sakramente podnosi Sv. Stolici na konačno rješenje pitanje o neizvršenju i oprostom od neizvršene ženidbe.

No ženidbeni sudovi naknadno su (odredbom u Reg. S. Congreg. Sacram., 7 maii 1923, AAS, 1923, 389) trajno ovlašteni (ex delegatione a iure), da i u svim ostalim parnicama o nevaljanosti ženidbe bilo s kojega naslova (zbog zapreke, zbog manjka u privoli ili u bitnom obliku) mogu ujedno (pripadno, incidenter) provesti postupak o neizvršenju ženidbe, kada postoji vjerojatnost (dubium valde probabile), da je takova osporena ženidba i neizvršena. Kada je u takovoj parnici već potpuno dokazano, da je ženidba ostala neizvršenom, ne smije se postupak prekinuti, nego se mora kraju privesti i propisno zaključiti i izreći presuda bilo »constat de nullitate matrimonii in casu«, bilo »non constat de nullitate matrimonii in casu, sed incidenter constat de inco summatione matrimonii.« I ako o tom nema izričitog propisa slijedi to otuda, što se oprostom sv. Stolice može razriješiti samo valjani neizvršeni brak, pa zato mora biti utvrđeno, da li je ženidba nevaljana ili ne, jer ako je nevaljana, ne treba oprost. Zato treba izreći presudu i saopćiti je strankama, pa ako one ne prizovu (apeliraju) na viši sud i presuda postane izvršnom, onda se istom može primiti molba same stranke (v. k. 1973), da se izhodi od Sv. Stolice oprost i tada se svi spisi u prijevodu (v. 1644 § 2) s tom molbom dostavljaju S. Kongreg. za Sakram. na rješenje. I onda